

סודות הפרה האדומה

פרשת חוקת

הרב ליאור אנגלמן

כתיבה: יחיאל לב

גורפי ביבים

מצוות פרה אדומה כולה סוד גדול. אדם מישראל נטמא למת, לאבי אבות הטומאה, ובאופן פלאי התורה קובעת כי אפר הפרה האדומה יכול לטהרו ולגבור על הטומאה החזקה ביותר שאנו מכירים. לתהליך הטהרה שותף "איש טהור", אותו כהן שעוסק בשריפת הפרה ובאיסוף האפר, ודווקא הוא, הממונה על טהרת הטמאים, נטמא בעצמו בעת שעוסק בשריפת הפרה. כפי שביטאו זאת חז"ל, מצווה זו "מטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים", מה משמעות הדבר? ר' צדוק הכהן מלובלין, בספרו צדקת הצדיק (קכ') כותב כך:

"מי שמזכה לחייביא אי אפשר שלא ידבק בו מאומה, וכידוע המשל על זה ממי שגורף ביבין.

יש אנשים שהתפקיד שלהם בעולם הוא להיות "מזכה לחייביא", לזכות את החייבים. הם עסוקים בקירוב רחוקים. הם הולכים למקומות האפלים, המסוככים, לאנשים שאף אחד לא רוצה להתחכך בהם, ומנסים לעזור גם שם. ישנם אנשי מקצוע ואנשי טיפול, שפוגשים בשגרת יומם אנשים מצולקים, כאלו שנמצאים בתהומות, והמפגש איתם הוא גם קירוב רחוקים. יתרה מזו, קירוב רחוקים יכול להיות גם בעולם הדעות, ללא מפגש אנושי. ישנם כאלו שעוסקים במפגש רעיוני עם הכפירה, עם דעות כוזבות, ועבודתם היא להוציא דווקא משם את הניצוץ של האמת.

כל אותם אנשים, "אי אפשר שלא ידבק בהם מאומה", כמו שאומר ר' צדוק. כשאתה פוגש אנשים שנמצאים בתהומות, אתה פוגש המון לכלוך: מילים, חוויות, צלקות. על אף שמטרתך היא לעשות טוב ולהוציא אותם מהתהום, משהו מכל הלכלוך שלהם עלול לגעת גם בך, אתה כבר לא נשאר נקי כמו שהיית. חז"ל המשילו זאת ל"גורף ביבים" - אדם שמנקה את הביוב. האנשים שעובדים בפניו האשפה ובתעלת הביוב, בבגדיהם תמיד דבוק ריח רע. הם באו לעבודה נקיים ומטרתם היא לנקות את הלכלוך, אולם בעל כרחם זה נתפס בהם, הם כבר לא נקיים כמו שהיו.

יש צדיקים ויש צדיקים

ישנם שני סוגים של צדיקים. יש כאלו שתפקידם הוא להיות צדיקים גמורים והם לא עסוקים בניקיון ביבים, טהרת הטמאים היא לא תפקידם. הם מצויים בקודש פנימה, במקומות הכי נקיים ומעודנים, ויכולים לשמור על צדיקותם מבלי שיגע בהם מאומה מהמקומות הלא מוצלחים של החיים.

אולם ישנם צדיקים שכל שליחותם בעולם היא להיכנס למקומות הכי מסוככים ולהרים את מי שנמצא שם. ידועים דבריו של ר' נחמן מברסלב שהבטיח שהוא ימשוך החוצה בפאות את מי שנמצא בגיהינום. ומה יעשו אותם "בודדים" שנמצאים בגיהינום ואין להם פאות? מי שאחראי להוציאם הוא דוד המלך. דוד מכיר היטב את הקושי והמורכבות, הוא "הקים עולה של תשובה", כפי שאמרו חז"ל. מי שעוסק בתשובה, מתמודד עם הקשיים ומכירם מקרוב, לכן דווקא הוא יוכל לעזור לאלו שנפלו בדרך מבלי

לחשוש להידבק מהלכלוך. זהו, על פי המדרש סוד ברכת "מגן דויד" שאנו מברכים בברכות שאחרי
ההפטרה. ברכה על אותה הגנה שייתן דוד לרחוקים ביותר.

נשותיו של שלמה

על שלמה המלך, בנו של דוד, נאמר בספר מלכים: "וַיְהִי לְעֵת זְקֵנָת שְׁלֹמֹה נָשְׂיוּ הַטּוֹ אֶת לְבָבוֹ אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים" (א, יא), ועל כך אומר רשב"י במדרש: "נוח לו לשלמה שיהא גורף ביבין שלא נכתב עליו
המקרא הזה" (שמות רבה ו, א). מבאר ר' צדוק:

בזה יובן צחות לשון חז"ל נוח היה לשלמה להיות גורף ביבין וכו', ע"ש במדרש, ר"ל שהוא לא רצה
להוכיחן ולהיות גורף ביבין - שלא ידבק בו מאומה... ונדבק בו הכל.

מדוע בעצם שלמה לא עצר את הסחף של נשותיו ולא מנע מהם להכניס את הע"ז אל תוך ביתו? מסביר
ר' צדוק, הוא לא רצה להיות "גורף ביבין"! הוא לא רצה להיכנס למקומות המלוכלכים ולהתערב בעניינים
של נשותיו, כי הוא העדיף להישאר נקי מאבק עבודה זרה, לכן הוא הניח להם לעשות כרצונם. אולם
על כך אומר רשב"י שהיה עדיף לשלמה להיכנס ל"ביבין" ולסלק את העבודה זרה מביתו, ועל אף שהיה
נדבק בו מעט מזוהמתן של נשותיו, וודאי לא היה מגיע לכך שנשיו היטו את לבבו, כפי שמעיד עליו
הכתוב.

מטמאת את הטהורים

נחזור למצוות פרה אדומה בה פתחנו. דווקא אותו כהן שעסוק בטהרת הטמאים, נטמא בעצמו, כיוון
שנדבקה בו מעט מן הטומאה. ואכן, עם ישראל צריך אנשים כאלו שיסכימו לטהר את הטמאים ולשלם
את המחיר. אם אף אחד לא יהיה מוכן להיטמא עד הערב, יהיו מסביב המון טמאי מתים, כאלו שלא
יכולים להקריב קרבן פסח ואינם רשאים לגשת אל הקודש, וממילא תתעצם תחושת הייאוש והחידלון
באוויר, שמביאה עימה טומאת המת. זוהי השליחות בדור שלנו, להסכים לפגוש את האנשים האלו
שרוצים להיטהר, ולעסוק בטהרתם. גם אם ייתפס בנו מעט מן הלכלוך, התורה מבטיחה ש"עד הערב"
נחזור לטהרתינו הראשונה.

לעילוי נשמת:

אוריה שלומית בת סימה

משה יוסף בן מינדל אסתר

תמר בת סופיה